

Sygn. akt III CNP 29/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa S. S.

przeciwko R. S.

o zawarcie umowy przyrzeczonej,

po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 lutego 2010 r.,

skargi powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 15 września 2008 r., sygn. akt I Ca (...),

oddala skargę.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w T. prawomocnym wyrokiem z dnia 15 września 2008 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w B. i oddalił powództwo S. S. przeciwko R. S., o zawarcie określonej umowy przyrzeczonej. Sąd uznał, że powodowi nie przysługuje roszczenie o zawarcie tej umowy, gdyż nie wykonał zobowiązania z umowy przedwstępnej, jakim była

zapłata ceny w umówionym terminie. Powód nie był też uprawniony do powstrzymania się z jej zapłatą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu II instancji została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22.12.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy prawa o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Źródłem tej skargi oraz motywów jej ustanowienia należy poszukiwać w art. 77 ust. 1 Konstytucji, przewidującym odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej oraz w art. 417 – 417² i 421 k.c. Z art. 417¹ § 2 k.c. wynika, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, można żądać jej naprawienia po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem.

Powszechnie przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa materialnego lub przepisów postępowania stanowi uzasadnioną podstawę skargi przewidzianej w art. 424¹ k.p.c. Orzeczenie niezgodne z prawem – w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. – to orzeczenie, które jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć (dyskrecjonalności), albo zostało wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. (por. wyroki SN z dnia 4 stycznia 2007 r., sygn. akt V CNP 132/06, Biul. SN 2007/4/14, z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17). W orzeczeniu ETS z dnia 30 września 2003 r. (C-224/01, w sprawie Gerhard K. v. Austria), wskazano, że przy wykonywaniu władzy dyskrecjonalnej niezbędny jest pewien margines błędu, którego popełnienie nie może rodzić odpowiedzialności odszkodowawczej państwa. Tylko w sytuacji, gdy granice uznania zostaną rażąco przekroczone (błąd rażący), państwo nie może uwolnić się od tej odpowiedzialności. Oznacza to, że naruszenie prawa musi być „oczywiste”. Z tego rodzaju naruszeniem – jak podkreślił ETS – mamy do czynienia wyjątkowo, bowiem „oczywistość naruszenia prawa” należy rozumieć bardzo wąsko, gdy jest ono z góry widoczne, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej.

Skarżący zarzuca naruszenie art. 89 i 390 § 2 k.c. przez przyjęcie, że zapłata ceny do dnia 30 lipca 2000 r. nie była warunkiem skuteczności umowy przyrzeczonej. Nie precyzuje jednak na czym ten zarzut opiera. Arbitralnie jedynie przyjmuje, że

warunkiem skuteczności umowy była zapłata ceny do dnia 16 sierpnia 2000 r., co jest niewystarczające dla przyjęcia trafności jego twierdzeń.

Istota sporu w sprawie wiąże się z wykładnią umowy, a więc jest zagadnieniem niezwykle złożonym. Dokonanie wykładni umowy zmusza organ stosujący prawo do uwzględnienia szeregu czynników prowadzących do rekonstrukcji norm postępowania przyjętych przez strony. Daje temu wyraz art. 65 § 2 k.c., który odwołuje się do dosłownego brzmienia umowy, jak też (choć tylko „raczej”) zgodnego zamiaru stron oraz celu umowy. Wpływ na wykładnię umowy ma również paragraf pierwszy art. 65 k.c., gdzie ustawodawca wskazał na potrzebę uwzględnienia do okoliczności, w których zostało złożone oświadczenie woli, zasad współżycia społecznego oraz ustalonych zwyczajów. Nie budzi wątpliwości, że zdolność dosłownego brzmienia umowy do zdeterminowania w podstawowym zakresie kierunku wykładni jej postanowień doznaje poważnego osłabienia, jeśli w samej treści umowy występują sprzeczności. Tak jest w rozważanej sprawie, gdyż pojawiają się tu dwie różne daty zapłaty ceny przez skarżącego. Zmusza to do wyjaśnienia wzajemnej relacji między każdą z klauzul umowy określających tę datę, co nie jest możliwe bez uwzględnienia pozostałych czynników wpływających na wykładnię umowy. Dla oceny, czy sąd naruszył art. 65 k.c. w stopniu uzasadniającym uwzględnienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, konieczne byłoby przeprowadzenie analizy obejmującej całość przedstawionych wyżej zagadnień związanych z wykładnią umowy. Skarżący takiej analizy nie przeprowadził, a tym samym z tej już tylko przyczyny nie wykazał, że Sąd Okręgowy dopuścił się „oczywistego naruszenia prawa”.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.